

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VISUOMENĖS INFORMAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1418 3 IR 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Visuomenės informavimo įstatymas nustato viešosios informacijos rinkimo, rengimo, skelbimo ir platinimo tvarką, viešosios informacijos rengėjų, skleidėjų, jų dalyvių, žurnalistų ir jų veiklą reglamentuojančių institucijų teises, pareigas ir atsakomybę. Žiniasklaida yra viena svarbiausių informacijos šaltinių apie valdžios institucijų darbą bei jo vertinimą ir kartu viena pagrindinių demokratinės visuomenės veikėjų, formuojančių ir palaikančių viešąjį diskursą. Normatyviniu požiūriu žiniasklaida laikoma demokratijos garantu, užtikrinančiu visuomenės informavimą apie jai svarbius politinius, socialinius, ekonominius įvykius, atstovaujančiu piliečių interesams ir formuojančiu visuomenės nuomonę bei kontroliuojančiu valdžios institucijų veiksmus. Korupcijos skandalai, valdžios pareigūnų piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi, viešųjų ir privačiųjų interesų supainiojimas bei kitos problemos, nušviečiant politinio gyvenimo aktualijas, itin dažnai atsiduria žiniasklaidos akiratyje. Neigiamos informacijos vyravimas politinės komunikacijos kanaluose skatina visuomenės nusivylimą valdžios institucijomis ir nusišalinimą nuo politinio gyvenimo, taip pat nepasitikėjimą žiniasklaidos priemonėmis ir jose pateikiama informacija. Nepasitikėjimas valstybinėmis institucijomis bei žiniasklaida dažnai išauga dėl nestabilios ekonominės situacijos valstybėje, dėl per didelio dėmesio neigiamai informacijai. Tačiau akivaizdu, jog labai trūksta kokybiškos informacijos, kuri leistų žmonėms įgyti daugiau žinių ir informacijos apie politikoje vykstančius procesus, pvz., susipažinti su rinkimuose dalyvaujančiais politikais, suprasti valdžios svarstomus visuomenei aktualius klausimus ir priimamus sprendimus.

Tai ir paskatino projekto rengimą, kurio tikslas nustatyti, kad visuomenės informavimo priemonės turinyje būtų išlaikytos teigiamos (pozityvios) ir neigiamos informacijos tam tikros proporcijos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Projekto iniciatorius ir rengėjas Seimo narė Dovilė Šakalienė ir Seimo narys Zenonas Streikus.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnyje yra nustatyti pagrindiniai visuomenės informavimo principai, 22 straipsnio 10 ir 11 dalyse nustatyta, kas atsako už visuomenės informavimo priemonės turinį ir kokių reikalavimų turi laikytis viešosios informacijos rengėjai ir (ar) skleidėjai), tačiau nėra apribojimų turiniui dėl neigiamos informacijos skleidimo apimčių.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma papildyti Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, nustatant, kad visuomenės informavimo priemonės turinyje turi būti išlaikytos proporcijos tarp teigiamos (pozityvios) ir neigiamos informacijos, o 22 straipsnio 10 dalyje nustatyti proporcijas – kad turinyje turi būti ne mažiau kaip 50 procentų teigiamos (pozityvios) informacijos ir ji pateikiama informacinės programos pradžioje ar pirmuosiuose leidinio puslapiuose.

Laukiami teigiami rezultatai – bus pasiektas teigiamos (pozityvios) ir neigiamos informacijos skleidimo balansas, padidės pasitikėjimas valdžios institucijomis, žiniasklaida ir valstybe, augs piliečių sąmoningumas, aktyvumas bei pilietiškumas. Visuomenė aktyviau įsijungs į šalies politinio, ekonominio ir socialinio gyvenimo aktualijų sprendimą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus šį Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymas turės teigiamos įtakos korupcijai ir nusikalstamumui mažinti ir ženkliai sumažins visuomenės nusivylimą ir nepasitikėjimą valdžios institucijomis ir žiniasklaida.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas turės teigiamos įtakos verslo plėtrai.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymo projektą kitų teisės aktų pakeitimų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais

Priimto Įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „visuomenės informavimas“, „spauda“, „žiniasklaida“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia:

Seimo nariai

Dovilė Šakalienė

Zenonas Streikus

Robertas Šarknickas